

Vierde bijeenkomst Netwerk Erfgoed Wageningen

Donderdag 6 februari 2020, 20.00 uur, Café Onder de Linden.

Aanwezig:

Jola Gerritsen (Comité Open Monumentendag), **Frits Huijbers** (HV Oud Wageningen), **René Siemens** (Wageningen Monumentaal), **Hans Brons** (Mooi Wageningen), **Jelle Vervloet**, **Kees van Loon** en **Monique Zwetsloot** (Museum de Casteelse Poort), **Rienk Kuiper**, **Albert Migchels** en **Chris van Zon** (Platform Stadsgracht), **Manja Mekking** (BBLTHK), **Wim de Vos** (Cultuur in Wageningen), **Peter van Kooten** (Vrienden vd Wageningse Berg), **Petra Leenknecht** (Gemeentearchief), **Eric van Dorland** (Werkgroep Archeologie Wageningen WAW), **Eric Blok** (SB4); **Leo Eppink** (Gilde Wageningen), **Peter van Herpen** (Stad Wageningen), **Menno Heling** (If then is now), **Laura Kaper** (raadslid D66), **Jelle de Gruyter** (Nationaal Erfgoed Hotel De Wereld), **Wim Haver** (Raadslid GroenLinks), **Bart van Aller** (Wageningen Monumentaal en Platform Stadsgracht) en **Dré van Marrewijk**.

Afmeldingen ontvangen van **Arnold Braaksma** en **Bert van Dorsten** (Stichting Stadsherstel Wageningen, commissie Wallenpad), **Tom de Bont** (Heerenstraat Theater), **Hans Dobbe** (Werkgroep Archeologie Wageningen) en **Arjaan Pellis** (WUR).

1. Opening

Laura Kaper verwelkomt de vele aanwezigen en maakt melding van ontvangen afmeldingen. Verder deelt zij mee dat de gemeente op 5 maart om 20.00 uur in het WICC het eerste Lentecollege in het kader van de Omgevingsvisie bebouwde kom organiseert. Het thema van dat college is "Toekomst voor de binnenstad". Iedereen is welkom.

2. *If then is now* – Menno Heling

Menno Heling is gevraagd te vertellen over zijn initiatief "*if then is now*", een website en platform om onze culturele erfenis en geschiedenis actief met elkaar te delen, te beleven en te verrijken. De vraag die aan hem is gesteld: wat kan Wageningen hiermee?

if then is now is een internetplatform, ontwikkeld door Menno in opdracht van het Amsterdam Museum. Door het verleden (THEN) met het heden (NOW) te verbinden, biedt *if then is now* een inspirerende belevenis die je kijk op de wereld verandert. Die je stimuleert om actief bij te dragen, routes te maken en die je de kans geeft voorbereid op pad te gaan. Op *if then is now* vind je verhalen, belevenissen en achtergrondartikelen van cultuurhistorische locaties, personen en gebeurtenissen. *if then is now* helpt je deze te koppelen aan de collectieschatten van musea en archieven. Met praktische toeristische informatie stimuleert *if then is now* om een trip te plannen, plaatsen te bezoeken en nieuwe verhalen te beleven en te delen. Menno laat zien hoe al deze aspecten op de website met elkaar zijn verbonden. Er is een grote groep mensen betrokken bij *itin* en er verschijnen zo'n 40-50 nieuwe artikelen per maand.

If then is now is ook bedoeld als "community of practice", een (vaak *online*) gemeenschap van mensen die informatie en *best practices* met elkaar deelt. Middeleeuwse gilden, beroepsverenigingen en wetenschappelijke *fora* zijn andere voorbeelden van communities of practice. Heling werkt ook buiten dit internetplatform veel aan het vormen van communities en het uitwisselen van verhalen. Hij noemt als voorbeelden de Werkplaats Waterlinies (www.werkplaats-waterlinies.nl); een platform voor iedereen die bezig is met de Nieuwe Hollandse Waterlinie, Stelling van Amsterdam en andere waterlinies, een plek waar je inspiratie, kennis en ideeën kunt vinden en delen, maar ook projecten presenteren, samenwerken en experimenteren. Kortom, een plek waar nieuwe verbindingen ontstaan en

samen gewerkt wordt aan de toekomst van de waterlinies in Nederland) en Code 49 (een samenwerkingsverband van cultureel ondernemers in 'duurzaam erfgoed', die kennis delen over toegankelijkheid, beheer en exploitatie). In Hoek van Holland hebben zij het community-concept gebruikt om mensen te betrekken bij de herinrichting van het Verdedigingspark. Eerst een website met verhalen, vervolgens een bijeenkomst om ieders verbondenheid met de plek op te halen en te delen. Dat biedt kansen op nieuwe allianties. En in Culemborg wordt het concept ingezet om mensen uit verschillende culturen bij elkaar te brengen en te verbinden.

Doel is om meer mensen aan het erfgoed te verbinden, door verhalen te delen. Vooral persoonlijke verhalen, dat boeit en bindt. In een poging de waarde van het vertellen van verhalen te duiden, verwijst Heling naar Yuval Noah Hariri, deze week in gesprek met Adriaan van Dis, die zegt dat een goed verhaal de basis is voor iedere ideologie en iedere religie. De les die daarin besloten ligt: vertel een goed, persoonlijk verhaal over erfgoed, een verhaal met emotie, en gebruik de kracht van verbeelding, dat vergroot de geloofwaardigheid. Ook het NBTC (Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen) gebruikt steeds vaker verhaallijnen (bijvoorbeeld de Van Goghlijn) om buitenlandse bezoekers te 'sturen' naar onbekende plekken op de route van dat specifieke thema. Dat zou in Wageningen ook bruikbaar kunnen zijn.

Tenslotte, met betrekking tot samenwerking: Wat hier in Wageningen staat te gebeuren met de vorming van een Erfgoednetwerk is bijzonder. Het heeft alle kenmerken van een community of practice. Dat concept biedt mogelijkheden om over de verdere toekomst na te denken. Want met de ondertekening van een samenwerkingsovereenkomst begint het pas. Daarna komen vragen als: Hoe ga je samenwerken? Welke stappen zetten je. En hoe draag je samen één 'geloof' uit?

Op de vraag van Frits Huijbers of 'erfgoed' in de cases van Menno niet meer middel is dan doel, antwoordt Menno dat erfgoed meer is en moet zijn dan een glijmiddel. "Het begint en het eindigt met erfgoed, met het koppelen van verleden aan heden!". Jelle Vervloet wijst erop dat 'het verleden' een steeds zwakkere positie heeft in de hedendaagse samenleving en daarmee de waardering voor het erfgoed. Heling reageert daarop dat verhalen met persoonlijke betrokkenheid daarin juist een rol kunnen spelen. En op de vraag van Jelle de Gruyter hoe jongeren te bereiken, antwoordt hij dat nieuwe media en nieuwe, door henzelf gekozen thema's, een goede ingang kunnen zijn.

Uw verslaglegger concludeert dat een website die als platform dient, zowel voor organisaties om informatie en kennis uit te wisselen, als voor verhalen over persoonlijke betrokkenheid bij erfgoed, een goed idee kan zijn. Een tweede conclusie kan zijn dat de waardering en het draagvlak voor erfgoed kan toenemen als mensen in de gelegenheid worden gesteld er hun persoonlijke verhaal aan te verbinden.

Maar wat de meerwaarde van 'persoonlijke verhalen' (zonder enige screening of weging) is voor het erfgoed zelf, of voor onze kennis van het erfgoed, daarop hebben we nog geen antwoord gekregen. Kortom: als erfgoed het doel is en verhalen het middel zijn, dan is er nog een hoop te verduidelijken!

3. Ondertekening samenwerkingsovereenkomst

Alvorens over te gaan tot de feitelijke ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst, brengt Laura in herinnering dat door René Siemens een voorstel is gedaan om toch voor de naam Alliantie te kiezen. Die naam is inmiddels al aardig ingeburgerd en oogt krachtadiger als we in Wageningen iets voor elkaar willen krijgen. Voor Wim Vos verwijst de naam 'Netwerk' naar een soort van platform; een Alliantie is beduidend méér dan dat. Kees van Loon wijst erop dat we een heterogeen gezelschap zijn, waarbij ieder blijft doen wat ze al doen. De samenwerking moet groeien, de tijd krijgen. Begin daarom met een netwerk en wellicht groeit het op termijn uit tot een alliantie. Waarop Laura, met instemming van René,

besluit dat we het voorlopig als officiële doopnaam bij Netwerk Erfgoed Wageningen houden, al zal de roepnaam in de volksmond soms *Alliantie* zijn.

Daarna onthult Jelle de Gruyter het paneel waarop de tekst van de samenwerkings-overeenkomst is weergegeven en nodigt Laura Kaper alle aanwezige organisaties uit de overeenkomst te ondertekenen. Achtereenvolgens zetten hun handtekening:

René Siemens	namens Vereniging Wageningen Monumentaal
Jola Gerritsen	namens Comité Open Monumentendag Wageningen
Jelle Vervloet	namens Museum de Casteelse Poort
Frits Huijbers	namens Historische Vereniging Oud Wageningen
Hans Bons	namens Vereniging Mooi Wageningen
Manja Mekking	namens de Wageningse BBLTHK
Rienk Kuiper	namens het Platform Stadsgracht Wageningen
Wim de Vos	namens Stichting Cultuur in Wageningen
Jelle de Gruyter	namens Stichting Nationaal Erfgoed Hotel de Wereld

Enkele niet-aanwezige organisaties (o.a. Wallenpad Comité en Herenstraat Theater) hebben al aangegeven op een later tijdstip te willen ondertekenen.

N.B. Mogen bedrijven (SB4?, BOEI) en individuele personen ook ondertekenen??

Vervolgens wordt ook het nieuwe logo van de samenwerking gepresenteerd:

Wim Haver memoreert dat het initiatief voor deze samenwerking precies een jaar geleden is ontsproten uit de geest van Bart van Aller. Hij bedankt Bart voor zijn enorme enthousiasme en inzet, die in zo korte tijd tot deze schitterende samenwerking hebben geleid.

4. Gezamenlijke activiteiten in 2020

Ondanks de beperkte nog resterende tijd wordt een eerste verkenning gedaan van mogelijke onderwerpen van samenwerking binnen het Netwerk. René Siemens heeft in zijn eerder besproken mail enkele suggesties gedaan, maar ook andere ideeën zijn in de afgelopen bijeenkomsten wel eens de revue gepasseerd. Uitgangspunt is dat alle aangesloten organisaties hun eigen activiteiten blijven uitvoeren, en dat alleen voor sommige initiatieven (van gemeenschappelijk belang of van grote omvang) binnen het Netwerk naar samenwerkingspartners wordt gezocht. Onderstaand de resultaten van de verkenning; er zijn nog geen besluiten genomen.

<i>Activiteit</i>	<i>Wie?</i>
Behoud en beheer	
<ul style="list-style-type: none"> • Vestingvisie: een integrale visie ontwikkelen op de binnenstad, de gracht, het wallenpad, de winkels en de parkeergelegenheid; hoe wordt de aantrekkelijkheid van de binnenstad van Wageningen voor bewoners, bezoekers en bedrijven gewaarborgd. 	Samenwerking van WM, PSW, CWP, TK, HV OW, SOW, COW, Ook de bevolking betrekken!
<ul style="list-style-type: none"> • De identiteit van Wageningen, wat bindt ons? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Omgevingsvisie bebouwde kom 	
Bestuur en beleid	
<ul style="list-style-type: none"> • Structureel overleg met gemeente (B&W, raad, ambtelijk) 	
<ul style="list-style-type: none"> • Voorbereiden erfgoed-speerpunten in partijprogramma's voor volgende raadsverkiezingen 	
<ul style="list-style-type: none"> • Presentatie erfgoed als kans en maatschappelijke betekenis, bij alle lokale afdelingen van politieke partijen 	
Fondsenwerving:	
<ul style="list-style-type: none"> • Verwerving, restauratie en hergebruik theekoepeltje 	
<ul style="list-style-type: none"> • Verkenning van financieringsmogelijkheden bij EU, rijk, provincie, fondsen, particulieren en via crowdfunding 	St. Monumentenfonds Wageningen i.o.
Website	
<ul style="list-style-type: none"> • Agenda en gezamenlijke activiteiten toevoegen 	
<ul style="list-style-type: none"> • Interactieve kaart met activiteiten van alle erfgoedorganisaties (wie is waar en waarmee bezig) 	
<ul style="list-style-type: none"> • Cultuurhistorische fiets en wandelroutes (ontwikkelen nieuwe en bundelen bestaande) 	
<ul style="list-style-type: none"> • Verhalen over kunstwerken, exposities, kunstenaars en historische evenementen (incl. links) 	
Evenementen	
<ul style="list-style-type: none"> • Maand van de Wageningse Geschiedenis 	
<ul style="list-style-type: none"> • Wageningen Experience 	
<ul style="list-style-type: none"> • Gijsbert voor de Jeugd 	
Overige	
Comité Open Monumentendag Wageningen zoekt versterking van het bestuur	

5. De geschiedenis van Café Onder de linden – Leo Eppink

Leo Eppink brengt het betoog van Menno Heling direct in de praktijk en bewijst hoe in een verhaal vol passie en persoonlijke betrokkenheid een oud café tot leven kan worden gebracht. Via de Kindertjesboom, een linde waaronder de dijkstoel vergaderde en waar later een brugwachtershuis verrees voor Veenendaalse turfschippers, nam Leo ons mee naar Mies Quint en de kleedkamers van GVC, die speelde 'aan de overkant'. Pas toen de Binnenhaven was gedempt en De Brug dus overbodig, kreeg het café onder Hans de Boer zijn huidige naam én zijn eigen bier: Onder de linden! Waarop geproost mag worden.

Behalve een bijzondere afsluiting van een historische avond ook inspiratie voor een volgende gezamenlijke activiteit: een pub quiz over de historie en het erfgoed van Wageningen! Wie is de waore Waogeninger?